

VII МІЖНАРОДНА НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ
ZOOCENOSIS – 2013:

БІОРІЗНОМАНІТТЯ ТА РОЛЬ ТВАРИН В ЕКОСИСТЕМАХ

22–25 жовтня 2013 р.

VII INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE
ZOOCENOSIS – 2013:

BIODIVERSITY AND ROLE OF ANIMALS
IN ECOSYSTEMS

22–25 October 2013

Дніпропетровськ
2013

Министерство образования и науки Украины
Днепропетровский национальный университет им. Олеся Гончара

ПОСВЯЩАЕТСЯ
130-летию со дня рождения профессора
ВАСИЛИЯ ВАСИЛЬЕВИЧА СТАХОВСКОГО
(1883–1966)

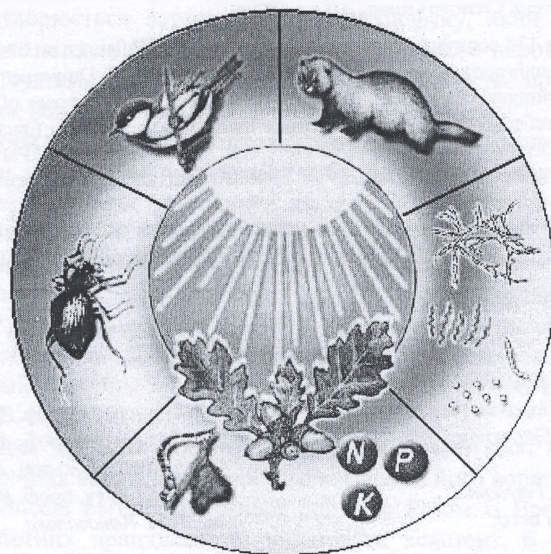
Zoocenosis–2013

Биоразнообразие и роль животных в экосистемах

VII Международная научная конференция
Днепропетровск, Украина, 22–25 октября 2013 г.

Biodiversity and Role of Animals in Ecosystems

Extended Abstracts. VII International Conference.
Dnipropetrovsk, Ukraine, 22–25 October 2013

Днепропетровск
2013

УДК 591.5 (59:061.3)

Рецензенты: член-корр. НАНУ, д-р биол. наук, проф. И. Г. Емельянов
д-р биол. наук, проф. Н. Н. Ярошенко

Б-63 Биоразнообразие и роль животных в экосистемах: Материалы VII Международной научной конференции. – Днепропетровск: Адверта, 2013. – 255 с.

Представлены материалы 134 докладов VII Международной конференции по биоразнообразию и функциональной роли животного населения в естественных и антропогенных экосистемах (г. Днепропетровск, 22–25 октября 2013 г.). В сборник помещены результаты полевых и лабораторных исследований отдельных элементов зооценоза, роли животных в биогеоценозах различных климатических зон Евразии. Работы отражают современное состояние и основные направления исследований по функциональной зоологии, фундаментальной экологии, а также аспекты практического использования учения о биоразнообразии в сельском, лесном и водном хозяйстве; значительное внимание уделено биоиндикации уровня загрязнения окружающей среды, проблемам создания и функционирования заповедных территорий, вопросам популяционной экологии животных.

Для научных сотрудников, преподавателей, аспирантов и студентов высших учебных заведений, работников лесного, водного и сельского хозяйства.

Б-63 Біорізноманіття та роль тварин в екосистемах: Матеріали VII Міжнародної наукової конференції. – Дніпропетровськ: Адверта, 2013. – 255 с.

Представлено матеріали 134 доповідей VII Міжнародної конференції з біорізноманіття та функціональної ролі зооценозу у природних і антропогенних екосистемах (м. Дніпропетровськ, 22–25 жовтня 2013 р.). До збірки увійшли результати польових і лабораторних досліджень окремих елементів зооценозу, ролі тварин у біогеоценозах різних кліматичних зон Євразії. Роботи віддзеркалюють сучасний стан і основні напрями досліджень у галузі функціональної зоології, фундаментальної екології, а також аспекти практичного використання вчення про біорізноманіття в сільському, лісовому та водному господарстві; значну увагу приділено біоіндикації рівня забруднення навколишнього середовища, проблемам створення та функціонування заповідних територій, питанням популяційної екології тварин.

Для наукових співробітників, викладачів, аспірантів і студентів вищих навчальних закладів, працівників лісового, водного та сільського господарства.

B-63 Biodiversity and Role of Animals in Ecosystems: Extended Abstracts. VII International Conference. – Ukraine, Dnipropetrovsk: Adverta Creative Group, 2013. – 255 p.

The volume includes 134 contributions to the VII International Conference on biodiversity and functional role of zoocenosis in natural and anthropogenic ecosystems (22–25th October 2013, Dnipropetrovsk city, Ukraine). Results of field and laboratory experimental research of animals and its role in biogeocenoses of Eurasia's different climatic zones are presented. Papers reflect modern state and general lines of the research in functional zoology, fundamental ecology, application of biodiversity studies in agriculture, forestry, fish industry. Particular attention is paid to bioindication of environmental pollution, problems of establishment and management of reserved areas and of populational ecology.

The book is useful for scientists, lecturers, post-graduate students and undergraduates of higher educational establishments, environmental managers and decision in nature conservation, forestry, fish industry and agriculture.

В авторській редакції.

ISBN 978-617-7029-21-1

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ:

д-р биол. наук, проф. *А. Е. Пахомов* (отв. редактор),
канд. биол. наук, доц. *В. В. Бригадиренко*
(отв. секретарь),
д-р биол. наук, ст. н. с. *В. А. Гайченко*,
канд. биол. наук, доц. *В. Я. Гассо*,

д-р биол. наук, проф. *А. В. Ивашиов*,
д-р биол. наук, проф. *А. И. Кошелев*,
канд. биол. наук, доц. *Л. І. Фаль*,
д-р биол. наук, проф. *В. В. Серебряков*,
ас. *Т. М. Коновалова*.

ISBN 978-617-7029-21-1

© Днепропетровский национальный университет им. Олеся Гончара, 2013

CONTENT

ЗМІСТ

СОДЕРЖАНИЕ

Новіцький Р. О., Булахов В. Л., Пономаренко О. Л. Видатний вчений-зоолог Василь Васильович Стаховський. До 130-річчя з дня народження	3
Structure and function of ecosystems	
Структура та функціонування екосистем	
Структура и функционирование экосистем	
Вовк Л. В., Зайцева И. А. Экологическая роль кустарниковых интродуцентов ботанического сада ДНУ в степных культурбиоценозах	6
Воробей Є. С., Воронкова О. С., Полішко Т. М., Вінніков А. І. Порівняння чутливості плівкоутворюючих і неплівкоутворюючих штамів <i>Staphylococcus spp.</i> до лікувальних препаратів бактеріофагів	8
Дидур О. А. Зоогенный эффект как составляющая буферной способности рекультивиземов	10
Задорожная Г. А., Трифанова М. В. Использование данных дистанционного зондирования Земли для наблюдений за биоразнообразием в природном заповеднике «Днепроовско-Орельский»	11
Кульбачко Ю. Л., Дидур О. А., Крючкова А. И. Влияние зоогенного фактора на процесс натурализации искусственного лесного эдафотоп рекультивированной территории Западного Донбасса	12
Лісовець О. І. Флорогенетичний аналіз Андріївської степової цілини (Присамар'я)	14
Медведева С. Г. Особенности воздействия карьеров строительных материалов на биоразнообразие	15
Мовчан В. А. Зоотерапия	17
Россихин В. В., Яковенко М. Г., Корниенко Е. М., Кривицкая И. А. Тараканы как одна из древнейших групп наземных животных: биологические и медицинские аспекты	18
Россихин В. В., Яковенко М. Г., Корниенко Е. М., Кривицкая И. А. Восковая моль и ее лечебные свойства	20
Цветкова Н. Н., Дубина А. А., Тагунова Е. О. Содержание Титана и Ванадия в почвах приводораздельно-балочного ландшафта Присамарья	21
Шевчук Н. Ю., [Сметана М. Г.] До вивчення зустрічності видів трав'янистої рослинності у штучних насадженнях <i>Quercus robur</i> Володимирівської дачі	22
Ecology of aquatic invertebrates	
Екологія водних безхребетних	
Экология водных беспозвоночных	
Аристархова Э. А., Пилькевич И. А. Влияние температуры на динамику развития фитопланктона в водных экосистемах	24
Базасва А. М., Пономаренко Н. М., Гейко Л. П. Розвиток фітопланктону та оцінка якості води за його показниками у вирощувальних ставах при внесенні добрив	27
Бобильов Ю. П. Екологічна оцінка стану озер середньої течії р. Самара	29
Варигин А. Ю. Соотношение полов у различных фенотипов черноморских <i>Idotea baltica basteri</i> (Crustacea, Isopoda)	33

Васильковская О. Б. Динамика развития биогеографических комплексов некоторых ракообразных фауны Тилигульского и Березанского лиманов	35
Волюков Ю. М. Оцінка сучасного екологічного стану деяких різнотипних водних об'єктів Кієва за показниками макрозообентосу та макрозооперифітону	37
Волюков Ю. М., Рибка Т. С. Визначення структурно-функціональних показників макрозообентосу, здатних відображати вплив глобальних змін клімату на прісноводні екосистеми	38
Головко О. С. Каховське водосховище в межах НПП «Великий Луг»	40
Давыдов О. А., Ларионова Д. П. Структурные элементы микрофитобентоса антропогенно измененного водного объекта	42
Дегтяренко О. В. Сучасний стан видового різноманіття молюсків у локальних угрупованнях гідробіонтів річок Північно-Західного Приазов'я	43
Дембович Б. І., Яворська С. В. Забруднення океанів нафтою та нафтопродуктами	45
Дзюбенко О. В. Вплив хронічного опромінення на популяцію ставковика звичайного (<i>Lymnaea stagnalis</i>) у водних екосистемах Чорнобильської зони відчуження	48
Дубровский Ю. В., Ковальчук А. А., Монченко В. И., Мильников А. П. О составе животного населения дупловых водоемов Гирканского заповедника (Азербайджан)	50
Копий В. Г. Сообщества макрозообентоса зоны псевдолиторали Крымского побережья (Черное море)	52
Коцюба Е. П. Сероводород в ЦНС рака богомола (<i>Oratosquilla oratoria</i>) в условиях аноксии	54
Маздыган Е. Р., Чавтур В. Г. Фауна пелагических остракод (<i>Myodocopa</i>) северо-западной части Пацифики в периоды относительной устойчивости климата и в условиях его глобальных изменений	56
Марушкіна О. О. Молюски Східного Сивашу в умовах гідроекологічних змін у водоймі	59
Матчинская С. Ф. Межгодовая динамика сообществ олигохет (<i>Oligochaeta</i>) нижней части Киевского водохранилища	60
Натяганова А. В., Кайгородова И. А. Каритипический анализ сибирских пиявок (<i>Annelida, Hirudinea</i>)	62
Панченко А. А. О некоторых хищниках личинок мошек (<i>Diptera, Simuliidae</i>) в водотоках Донецкой области	63
Пашкова О. В. Вплив природних факторів на видовий склад і структуру пелагічного зоопланктону Канівського водосховища (на прикладі його Верхньої частини)	65
Стадниченко С. В., Шурова Н. М., Золотарев В. Н. Пространственно-временные изменения популяции мидий (<i>Mytilus galloprovincialis</i>) в северо-западной части Черного моря	68
Хребтова Т. В., Охрименко Е. О. Двустворчатые моллюски как биоиндикаторы экологического состояния морской среды	70
Чужма Н. П., Базасва А. М., Зайцев О. Р. Розвиток фітопланктону дослідних вирощувальних ставів Іркліївського рибного господарства	72
Яковенко В. А., Зайченко Е. Ю., Белоконь А. С., Губанова Н. Л. Значение моллюска <i>Dreissena</i> в процессах самоочищения Запорожского (Днепровского) водохранилища	73
Ecology of aquatic vertebrates	
Екологія водних хребетних	
Экология водных позвоночных	
Бердиева А. В., Кузьминова Н. С. Новые данные о челюстном аппарате мерланга	76
Берсан Т. О., Ситник Ю. М. Вміст хлороорганічних пестицидів у деяких видах риб зони Полісся України: сучасний стан проблеми	78
Бобильов Ю. П., Христов О. О. Оцінка впливу стічних вод ВАТ «Дніпроважмап» на прибережні угруповання молоді риб	81
Бондарев Д. Л., Кочет В. М. Розгляд необхідності проведення робіт із відновлення вихідних умов існування іхтіофауни природного заповідника «Дніпровсько-Орільський»	84
Гончаров Г. Л. Любительское рыболовство как фактор влияния на сообщества рыб охраняемых природных территорий Харьковской области	86

Гулаков А. В. Содержание ¹³⁷ Cs в организме хищных рыб, обитающих в водоемах на территории радиоактивного загрязнения	88
Дорохова И. И. Половые особенности активности аминотрансфераз в печени черноморских рыб	90
Задорожня В. Ю. Фенотипічна структура популяцій озерної жаби (<i>Pelophylax ridibundus</i> , Amphibia, Ranidae) Запорізького регіону	91
Заморов В. В., Заморова М. П., Радіонова Н. П., Кудряшова М. В. Результати уловів мальковою волокушею у придунайських озерах Одеської області	93
Коваль В. О. Зміни морфологічних та фізіолого-біохімічних показників коропа лускатого за дії іонів свинцю	95
Кочет В. М. Основні екологічні проблеми використання водних біоресурсів Придніпров'я та шляхи їх вирішення	96
Кузьминова Н. С., Бердисва А. В. Новые данные о скелете некоторых черноморских видов рыб	99
Лисенко В. М., Куровська Л. Я., Неборачек С. І. Різноманіття паразитів осетрових риб, інтродукованих в аквакультуру країн Індокитаю (В'єтнам і М'янма)	101
Маренков О. М., Шаповаленко З. В. Еколого-морфологічні особливості молоді плітки звичайної (<i>Rutilus rutilus</i>) у Запорізькому водосховищі	102
Марушак О. Ю., Муравинець О. А. Морфологічні аномалії репродуктивної частини популяцій шести видів безхвостих амфібій фауни України	103
Мехед О. Б. Зміни ліпідного обміну у риб родини Cyprinidae при забрудненні води гербіцидами Зенкор і Раундап	105
Зоріна М. О., Новицький Р. О. Рекреаційне рибальство в Україні як фактор інтенсифікації «зеленого» туризму	107
Новицький Р. А. О максимальных размерах и массе чебачка амурского <i>Pseudorasbora parva</i> (Cypriniformes, Cyprinidae) в водоемах Украины	108
Причепя М. В., Потрохов О. С. Вміст деяких гормонів у плазмі крові окуня та судака різних популяцій	110
Старко Н. В. Удельные величины загрязнения водоемов-охладителей при выращивании рыбы в садках	111
Терещенко В. Г., Христенко Д. С., Терещенко Л. И., Назаров А. Б. Время наступления фаз натурализации тюльки <i>Clupeonella cultriventris</i> в Днепродзержинском и Кременчугском водохранилищах	114
Тіхонов А. В., Новицький Р. О. Особливості живлення щуки звичайної (<i>Esox lucius</i>) Дніпровського водосховища	116
Ткаченко М. Ю. Плодючість бичка кругляка (<i>Neogobius melanostomus</i>) у Каховському водосховищі та Утлюцькому лимані	118
Митяй І. С., Шевченко П. Г., Ситник Ю. М., Халтурин М. Б. Багаторічна динаміка гідрохімічних, гідробіологічних та іхтіологічних характеристик Галайківського водосховища (р. Молочна)	119
Шевчик Л. О., Піжова О. М. Морфометричні параметри промислових видів риб Полонського рибцеху Хмельницької області	12
Хобот В. В., Новицький Р. О. Чисельність і розповсюдження бичкових (Gobiidae) у Дніпровському (Запорізькому) водосховищі	12
Ecology of terrestrial invertebrates	
Екологія наземних безхребетних	
Экология наземных беспозвоночных	
Бригадиренко В. В., Королев А. В. Структура сообществ подстильных беспозвоночных сосновых лесов различных градаций увлажнения Юго-Восточной Украины	12
Бригадиренко В. В., Королев А. В. Сообщества подстильных беспозвоночных в условиях различной сомкнутости древесного яруса сосновых лесов Юго-Восточной Украины	12
Бригадиренко В. В., Свиридченко А. О. Динамика массы тела <i>Rossiulus kessleri</i> (Diplopoda, Julidae) при питании опадом разных видов деревьев	13

Гарська Н. А. Еколого-біологічна резистентність медоносних бджіл під дією антропогенних факторів	131
Голобородько К. К., Крайнік Ю. Булавовусі лускокрилі (Hesperioidea, Papilionoidea), які охороняються на території НПП «Великий Луг»	132
Громенко В. М., Пышкин В. Б., Апостолов В. Л. Вариационный анализ сухого веса <i>Graphosoma lineatum</i> (Pentatomidae) из коллекции Таврического национального университета им. В. И. Вернадского	134
Емец В. М. Видовое богатство и макротаксономический состав фауны стрекоз на территории Воронежского заповедника	135
Жуков А. В., Андрусевич К. В. Влияние эдафических факторов на обилие популяции моллюсков <i>Vallonia pulchella</i> в дерново-литогенных почвах на красно-бурых глинах	136
Заброда В. В., Сіренко А. Г. Пильшики роду <i>Tenthredo</i> (Hymenoptera, Tenthredinidae) північного макросхилу Українських Карпат і прилеглих районів Лісостепу	139
Кравець Н. Я. Зоогеографічна характеристика антофільних твердокрилих Західного Поділля	140
Кунах О. Н., Задорожная Г. А., Андрусевич Е. В., Жуков А. В. Факторный анализ экологической ниши микромоллюсков <i>Vallonia pulchella</i> в дерново-литогенных почвах на красно-бурых глинах	142
Кунах О. Н., Балюк Ю. А. Иерархическая модель отбора проб для изучения пространственной организации сообществ почвенной мезофауны урбанизированных территорий	143
Ломига Л. Л., Лесько Ю. В., Лихолат Ю. В. Шкідники рослин роду <i>Peperomia</i> та засоби боротьби з ними	145
Луцька М. П., Сіренко А. Г. Особливості угруповань стафілінід (Coleoptera, Staphylinidae) підстилки букових лісів Українських Карпат і Передкарпаття	146
Махіна В. О. Нотатки до вивчення совок (Lepidoptera, Noctuidae) солончаків степової зони України	148
Назімов С. С., Бригадиренко В. В. Значення сапрофагії у живленні <i>Opatrum sabulosum</i> (Coleoptera, Tenebrionidae)	149
Назімов С. С., Лоза І. М. Особливості формування фауни безхребетних на ділянках рекультивациі Орджонікідзевського гірничо-збагачувального комбінату	150
Пантова А. Ю. Разнообразие диких пчел (Hymenoptera, Apoidea) в условиях г. Киев	151
Писарев С. Н. Эколого-функциональная и фенетическая характеристика популяции <i>Helix albescens</i> (Mollusca, Pulmonata) в искусственном биоценозе г. Краматорск	153
Пожаров О. Н. Жизненные формы жуличиц (Coleoptera, Carabidae) в агрофитоценозах сорго в условиях лесостепной зоны Левобережной Украины	154
Пучков А. В. Жужелицы трибы <i>Licinini</i> (Coleoptera, Carabidae) Украины	156
Пышкин В. Б., Громенко В. М., Пузанов Д. В. Разнообразие и сложность комплекса прямокрылых (Insecta, Orthoptera) в степных экосистемах Крымского полуострова	159
Решетняк Д. Е. Оптимизация рациона <i>Harpalus rufipes</i> (Coleoptera, Carabidae) в условиях лабораторного содержания	161
Рогожин Е. А., Хусаинов Р. В. Изучение нематод рода <i>Bursaphelenchus</i> (Aphelenchida, Parasitaphelenchidae) на территории Европейской части России	162
Свиридченко А. О., Бригадиренко В. В. Скорость потребления листового опада различных древесных пород кивсяками <i>Rossiulus kessleri</i> (Diploroda, Julidae)	163
Сіренко А. Г. Угруповання жуків-слоників (Coleoptera, Curculiobidae) заповідника «Горгані»	164
Слинько В. О. Морфологічна мінливість <i>Bembidion rivulare euxinum</i> (Coleoptera, Carabidae) навколводних біотопів заплави р. Самара	166
Слинько В. О. Морфологічна мінливість <i>Bembidion quadrimaculatum</i> (Coleoptera, Carabidae) навколводних біотопів заплави р. Самара	167
Слинько В. О. Комплекс турунів (Coleoptera, Carabidae) солонцово-солончакової тераси р. Самара (Дніпропетровська область)	168
Смирнов Ю. Б. Почвенные беспозвоночные в условиях марганцеворудной аномалии Приднепровского региона	169

Стоякина В. А. Динамика развития <i>Rossiulus kessleri</i> (Diplopoda, Julidae)	170
Сычев А. А., Снегин Э. А. Причины пространственно-временной динамики молекулярно-генетических признаков в природных популяциях <i>Helicopsis striata</i>	171
Тараненко А. О., Тараненко С. В. Чисельність дощових черв'як, як індикатор стану біорізноманітності ґрунту	173
Фали Л. І., Глотов С. В., Крайник Ю. М., Якимець К. Г. Доповнення до фауни жуків-стафілінід (Coleoptera, Staphylinidae) природного заповідника «Дніпровсько-Орільський» ...	175
Хлус Л. М., Хлус Вл. К., Череватов В. Ф. Внутрішньопопуляційна та міжпопуляційна мінливість <i>Melolontha melolontha</i> (Coleoptera, Scarabaeidae) у роки масового розмноження	176
Хоменко В. Н., Леденев С. Ю. Особенности половой структуры популяций <i>Pyrrhocoris apterus</i> из различных биотопов Киева, как фактор состояния окружающей среды	177
Хоменко В. Н. Итоги мониторинговых исследований почвенно-подстилочной энтомофауны типчаково-ковыльной степи биосферного заповедника «Аскания-Нова»	180
Хусаинов Р. В. Сравнение фауны нематод-флеобионтов естественных и трансформированных экосистем в Московской области	183
Шпарик В. Ю., Сіренко А. Г. Про знахідки рідкісного виду сирфід <i>Eriozona syrphoides</i> (Diptera, Syrphidae) на території Українських Карпат	184
Якимець К. Г. Таксономічний склад безхребетних некробіотного комплексу липово-ясеневих дібров Присамар'я Дніпровського	186
Ясинська В. Ф., Корж З. В. Кровосисні комарі урбанізованих екосистем м. Житомир	187
Ecology of terrestrial vertebrates	
Екологія наземних хребетних	
Экология наземных позвоночных	
Бобылев Ю. П. Ландшафтна диференціація фенетичних ознак популяцій вужових Придніпров'я	189
Бобильов Ю. П. Спрямоване формування угруповань <i>Lacerta agilis</i> на ділянках лісової рекультиватії шахтних відвалів Західного Донбасу	192
Бобильов Ю. П., Кравченко А. М. Оцінка мікробіоценозу нір <i>Vulpes vulpes</i> у підсистемі зооекологічного моніторингу Придніпров'я	194
Бобильов Ю. П. Оцінка ширини трофічної ніші безхвостих амфібій у різних типах лісових біогеоценозів	196
Бусел В. А. Состояние популяций видов водоплавающих птиц островных водно-болотных угодий НПП «Великий Луг»	198
Гасо В. Я., Гагут А. Н., Цімбал А. В. Склад гельмінтів вужів центрально-стенового Придніпров'я	200
Гасо В. Я., Гагут А. Н., Недзвезцький В. С. Вплив промислового забруднення на фібриліогенез астроцитів головного мозку змій роду <i>Natrix</i> та його використання у біоіндикації	202
Гулай О. В., Гулай В. В., Ворона С. О. Особливості біоценотичних зв'язків ропухи сірої з патогенними бактеріями <i>Erysipelothrix rhusiopathiae</i>	204
Девятко Т. Н. Зимний учет водно-болотных и околводных птиц на реке Уды в черте и за чертой города Харькова в 2012–2013 гг.	205
Денис Л. С. Некоторые особенности видового состава, численности и экологии птиц в лесных биотопах	207
Домнич А. В. Роль копытных в почвообразовательных процессах степей юго-востока Украины	210
Дубініна-Пахуца Ю. Ю. Особливості територіальних зв'язків жовтоногого мартина (<i>Larus cachinnans</i>) в антропогенно-трансформованому ландшафті Північно-Західного Приазов'я	213
Земляний О. А. Вміст важких металів в організмі дрібних ссавців при різному типі надходження полотантів у навколишнє середовище	216
Иванишин В. М., Коломбарь Т. М. Пространственная структура пороев слепьша (<i>Spalax microphthalmus</i>) в условиях водораздельно-балочного ландшафта	218
Казаник В. В. Нові дані по орнітофауні околиць геологічної пам'ятки природи «Бутова гора» (Полтавська область)	219

Когутяк Я. М., Череватов В. Ф., Дубницька С. А. Сучасні знахідки ховраха європейського (<i>Spermophilus citellus</i>) на території Північної Буковини	221
Колодина М. А., Емельянов А. В., Лысенко И. О. Роль регіонального моніторингу ресурсних видів млекопитаючих в системі раціонального природопольовання (на прикладі Тамбовської області)	223
Корж А. П. Процеси урбанізації орнітофауни г. Запоріжжя	224
Кошелев А. И., Копылова Т. В., Кошелев В. А., Пересадько Л. В., Писанец А. М. Закономерності формування фауни наземних позвоночних в штучних лісах Північного Приазов'я	226
Кошелев В. А. Місце і взаємозв'язки гніздових орнітокомплексів в структурі орнітофауни юга України	229
Кучерик Т. М. Короткий опис ґрунтової активності рієчних ссавців	231
Матрухан Т. И. Виселення лісних птахів в пойми рек вслід за їх природної і антропогенної трансформації	232
Некрасова О. Д., Колош Т. В., Болотов М. Б. Значення охорони Одеських лиманних екосистем Причорномор'я на прикладі герпетокомплексів	234
Пономаренко О. Л. Участь птахів у індивідуальних консорціях дуба звичайного (<i>Quercus robur</i>)	236
Рева А. А. Питання фонових видів гризунів в степних лісах Придніпров'я	238
Сочило С. С., Лысяк Е. А., Коломбарь Т. М. Вплив педотурбаційної активності сліп'яка (<i>Spalax microphthalmus</i>) на електропровідність ґрунту в межах поря	239
Трифанова М. В., Задорожна Г. О. Целюлозолітична активність ґрунту під дією екскреторного опадів <i>Ardea cinerea</i>	241
Рузиев Ф. А., Сафин М. Г., Аликулов Б. С. О біохімічних механізмах виникнення іктерогемоглобінурії овець	242
Цветкова А. А. Населення малих млекопитаючих в захисних лісополосах Саратовського Правобереж'я	243
Штирц Ю. А. Трофоморфи птахів в системі консортивних зв'язків з деревними рослинами в умовах багатоярусної житлової застройки г. Донецьк	246
Author index	
Авторський покажчик	
Авторский указатель	248
Content	
Зміст	
Содержание	250

УДК 597.556.31:591.16

Плодючість бичка кругляка (*Neogobius melanostomus*) у Каховському водосховищі та Утлюцькому лимані

М. Ю. Ткаченко

Таврійський державний агротехнологічний університет, Мелітополь, Україна

Fertility of *Neogobius melanostomus* in Kakhovs'kyj reservoir and Utlyuts'kyj estuary

M. Y. Tkachenko

Tavria State Agrotechnological University, Melitopol, Ukraine

Бичок кругляк є видом із відносно невеликими показниками плодючості (2500–3500 шт.), яка коливається залежно від умов існування (Куликова, Фандеева, 1975). Актуальним є визначення абсолютної та відносної плодючості виду за різних гідроекологічних умов. Оскільки бичок має асинхронний вітелогенез у зв'язку з багатопорціонним характером нересту, у гонадах відбувається безперервне продукування ооцитів за рахунок резервних яйцеклітин, що забезпечує декілька порцій ікри (Смирнов, 1986).

До аналізу залучали особин із Каховського водосховища ($n = 36$) із рівнем солоності 0,05–0,1 ‰ та Утлюцького лиману ($n = 24$) з показником мінералізації 10 ‰. Матеріал зібраний у травні – червні 2011–2012 рр. Для аналізу ястики фіксували у 70 % розчині етилового спирту. Для подальшого порівняльного аналізу у дослідних риб проводився повний біологічний аналіз: визначали загальну промислову довжину (SL), вік і масу (загальну та масу тушки). Стадії зрілості гонад визначали візуально за шестибальною шкалою (Правдин, 1960). До аналізу залучалися ікринки всіх груп, окрім найменшої (0,05 мм). Діаметр ооцитів вимірювали за допомогою окуляр-мікрометра на бінокулярі МБС – 10 (ок. $\times 8$, об. $\times 4$ та ок. $\times 8$, об. $\times 2$).

Середній показник абсолютної плодючості риб з Утлюцького лиману склав 2414 шт. у риб із Каховського лиману – 2053 шт. Аналіз за стадіями зрілості показав більшу кількість ооцитів II стадії зрілості у особин із Каховського водосховища (897 шт.), ніж з Утлюцького лиману (937 шт.) – різниця склала 8 %. Кількість ікринок III стадії зрілості була більше у риб із лиману (1679 шт.), ніж із водосховища (847 шт.). Різниця між цими показниками склала 28 %. IV стадія склала у Каховському водосховищі – 652 шт., а в Утлюцькому лимані – 970 шт. Різниця становила 8,4 %.

Аналіз абсолютної плодючості залежно від ваги особин показав кількість ооцитів у групі 10–20 г у Каховському водосховищі – 1814, а в лимані – 1115 шт. У діапазоні 20–30 г у водосховищі цей показник склав 2452, а в лимані – 1351 шт. У водосховищі плодючість у групі 30–40 г становила 3428, у лимані – 2245 шт. Слід зазначити, що найбільший показник абсолютної плодючості риб з Утлюцького лиману зафіксований у ваговому діапазоні 50–60 г (3204 шт.). Для Каховського водосховища максимальне значення цього показника характерним для риб вагою 30–40 г.

Аналіз відносної плодючості за розмірними групами показав менші значення у особин з Утлюцького лиману. У розмірній групі 80–90 мм цей показник склав у Каховському водосховищі 119, а в лимані – 67 шт. У розмірній групі 90–100 мм відносна плодючість у водосховищі склала 117, а в лимані – 61 шт. У групі 100–110 мм цей показник був майже однаковий у особин з обох водойм (89 та 85 відповідно).

У підсумку слід зазначити значні відмінності між показниками плодючості у бичка кругляка з водойм із різними гідроекологічними умовами. Аналіз абсолютної та відносної плодючості вказує на значну різницю в умовах існування, що в подальшому слід детально вивчати, особливо у контексті характеру живлення та його калорійності.